

КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА НАГРАДАТА ЛУКС?

Учредена през 2007 г., Наградата ЛУКС е филмова награда, която всяка година се дава от Европейския парламент. Тя има две основни цели: да даде публичност на дебата за Европа и да подпомага разпространението на европейския копродукционен модел в рамките на съюза. Несъмнено дистрибуцията е „ахилесовата пета“ на европейското кино, за което допринасят и езиковите бариери. Наградата ЛУКС се стреми да ги преодолее.

Наградата ЛУКС е помогнала на различни европейски филми да достигнат по-широка публика чрез тяхното субтитриране и дистрибуция. По този начин Европейският парламент подкрепя културното разнообразие и строи мостове между гражданите на Европа.

КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВАТ ФИЛМОВИТЕ ДНИ ЛУКС?

Това са прожекции на трите филма, номинирани за Наградата ЛУКС във всички 28 европейски страни в един и същи период — есента на 2013 година. Трите селектирани филма са субтитрирани за Филмовите дни ЛУКС на 24-те официални езика на Европейския съюз. Целта е да се сподели многообразието и богатството на европейското кино с възможно най-голям брой европейски граждани и да се обсъдят темите, които филмите от ЛУКС 2013 представят. Тези теми

са общи за всички нас — филмите разказват истории, докосват емоциите ни и представят проблеми, пред които всички ние сме изправени.

КАК СЕ ИЗБИРАТ ФИЛМИТЕ?

Филмите са избрани от представители на филмовата индустрия, които заедно образуват журито. Трите номинирани филма са резултат от техния избор.

Филмът, който печели наградата, се избира от членовете на Европейския парламент. Тази година наградата ще бъде връчена на 11 декември.

КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА НАГРАДАТА НА ПУБЛИКАТА?

Наградата на публиката е резултат от избора на хората. Имате възможност да гласувате за любимия си филм от номинираните за Наградата ЛУКС или за любимата си тема. За да гласувате, просто трябва да посетите сайта luxprize.eu или фейсбук страницата ни и да изразите гледната си точка. Резултатът от гласуването ще бъде обявен на Международния кинофестивал в Карлови Вари през юни-юли 2014 година. Това символично ще затвори настоящото издание на Наградата ЛУКС и ще направи път на следващото — с обявяването на новите 10 филма от официалната селекция за Наградата ЛУКС за 2014 година.

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ

НАГРАДА ЛУКС

ПОКАЗВА КУЛТУРНОТО МНОГООБРАЗИЕ

МЕД
[MIELE]
ВАЛЕРИЯ ГОЛИНО

ГЛЕДАЙТЕ,
ОБСЪЖДАЙТЕ
И ГЛАСУВАЙТЕ

@luxprize
#luxprize

WWW.LUXPRIZE.EU

ФИЛМОВИ ДНИ ЛУКС

3 ФИЛМА | 24 ЕЗИКА
28 ЕВРОПЕЙСКИ ДЪРЖАВИ
WWW.LUXPRIZE.EU

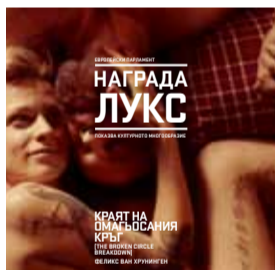

МЕД

Режисьор: Валерия Голино
Държава: Италия, Франция
Година: 2013
Продължителност: 100'
В ролите: Ясмин Тринка, Карло Чеки, Либеро Де Риенцо, Виничо Маркиони, Ияя Форте.
Продуценти: Виола Престиери, Рикардо Скамарчо, Ан Доминик Тусен, Рафаел Бердуго
Продукция: „Буена Онда“, „Ле Филм де Турнел“, „Раи Синема“, „Сите филм“. Награди/Селекция: Кан 2013 — „Особен поглед“ (Un Certain Regard), Брюкселски филмов фестивал 2013, Официална селекция за наградата ЛУКС, „Златен глобус“ 2013 — Най-добър дебютен филм, Най-добра актриса (Ясмин Тринка)

Резюме

Самостоятелната и понякога самотна Ирен има благородна, но не съвсем легална цел — да помага на много болни хора, за които няма лечение, да приключат земния си път. Случайността я среща с Карло Грималди — здрав „пациент“, поръчал си доза от упойващото вещество, с което си служи Ирен, за да сложи край на живота си. Тя не може да понесе вината за неговото самоубийство, иска да го разубеди, и двамата са въвлечени против волята си в необичаен диалог, който ще промени завинаги живота на Ирен.

КРАЯТ НА ОМАГЬОСАНИЯ КРЪГ

Режисьор: Феликс ван Хрунинген
Държава: Белгия
Година: 2012
Продължителност: 110'
В ролите: Веерле Бетенс, Йохан Хелденберг, Нел Катрис, Геерт ван Рамбелберг, Нилс де Кастер.
Продуцент: Дирк Импенс
Копродуценти: Франс Ван Гестел, Арнолд Хелсенфелд, Лорет Шилинг
Продукция: „Менует Продуктис“, „Топкапи Филмс“
Награди/Селекция: Берлинале 2013 — Специалната награда на публиката „Панорама“, СРН РИХ 2013 (Копенхаген), Официална селекция за наградата ЛУКС, Трибека Филм Фестивал 2013 (Ню Йорк)

Резюме

Филмът разказва любовната история на Елиз и Дидие. Тя е собственик на студио за татуировки, той свири на банджо в блуграс група. Любовта пламва в момента, в който погледите им се срещат, въпреки че двамата са коренно различни. Той говори, тя слуша. Той е рационален атеист, но и наивен романтик. Тя има татуировка на кръст, но не витеа в облаците, а е здраво стъпила на земята. Щастието им е пълно, когато се ражда дъщеричката им Мейбъл. Шест години по-късно момиченцето е сериозно болно. Елиз и Дидие приемат фактите по съвсем различен начин, но реалността е една — те нямат друг избор, освен да приемат случващото се и да се борят.

СЕБЕЛЮБИВИЯТ ВЕЛИКАН

Режисьор: Клио Бърнард
Държава: Обединено кралство
Година: 2013
Продължителност: 93'
В ролите: Шон Гилдър, Шивон Финеран, Лорейн Ашбърн, Стив Еветс, Елиът Титенсър, Конър Чапман, Шаун Томас
Продуцент: Треиси О'Риордан
Продукция: „Муунспун Филмс“, „Би Еф Ай Филм Фонд“, „ФилмФор“
Награди/Селекция: Кан 2013 — Петнайсетдневка на режисьорите, Официална селекция за наградата ЛУКС

Резюме

Една съвременна история за 13-годишния Арбър и най-добрия му приятел Суифти. Двамата са изключени от училище, познати са като аутсайдери сред съседите в квартала, но срещат Китън. Той е местният търговец на старо желязо и момчетата започват да работят за него, екипирани с кон и каруца. Те са страхотен екип — Арбър има дар слово и бърз бизнес ум, а Суифти притежава усет за коне. Но Арбър се изкушава да се конкурира с Китън, става алчен, в известна степен дори изпозвава, и напрежението постепенно се нагнетява. Един трагичен инцидент ще промени необратимо всичко.

Защото киното има способността да ни разчувства, а културата — да ни обогатява.

Защото киното и културата са най-подходящите инструменти, които да ни помогнат да открием общия си произход, а също и различията помежду ни.

Защото сме единни в многообразието и Европейският съюз е нашето общо пространство.

Филмите „МЕД“ (оригинално заглавие: MIELE) на Валерия Голино, „КРАЯТ НА ОМАГЬОСАНИЯ КРЪГ“ (оригинално заглавие: THE BROKEN CIRCLE BREAKDOWN) на Феликс ван Хрунинген и „СЕБЕЛЮБИВИЯТ ВЕЛИКАН“ (оригинално заглавие: THE SELFISH GIANT) на Клио Бърнард са в програмата на второто издание на Филмовите дни ЛУКС, организирани от Европейския парламент.

Взети заедно, тези три забележителни филма отразяват богатството, дълбочината и красотата на европейското кино. Всеки от тях има собствен подход към въпросите, пред които е поставено нашето общество, като ги разглежда реалистично или с възбуждащо, рязко или деликатно.

Гледайте филмите и обсъждайте на luxprize.eu проблемите, свързани с легитимността (или нелегитимността) на акта на облекчаване на чуждата болка, когато другият не може свободно да вземе сам това фатално решение („Мед“), или с начина, по който младите реагират, когато са изоставени от обществото и от институциите („Себелюбиявият великан“), или с това как една млада европейска двойка внезапно попада под ударите на трагични събития, които поставят под въпрос всичките ѝ ценности („Краят на омагьосания кръг“).

28 ЕВРОПЕЙСКИ ДЪРЖАВИ

BELGIQUE / BELGIË
BRUXELLES / BRUSSEL

БЪЛГАРИЯ
СОФИЯ

ČESKÁ REPUBLIKA
BRNO

DANMARK
KØBENHAVN

DEUTSCHLAND
BERLIN, KÖLN, MÜNCHEN

EESTI
TALLINN

ÉIRE / IRELAND
CORCAIGH / CORK

ΕΛΛΑΔΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ESPAÑA
BARCELONA, GIJÓN,
LANZAROTE, SANTIAGO DE
COMPOSTELA, SEGOVIA,
SEVILLA

FRANCE
ANGOULÊME, MARSEILLE,
STRASBOURG

HRVATSKA
ZAGREB

ITALIA
ROMA, BOLOGNA

ΚΥΠΡΟΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

LATVIJA
RĪGA

LIETUVA
VILNIUS, KAUNAS, PANEVĖŽYS

LUXEMBOURG /
LUXEMBURG
LUXEMBOURG / LUXEMBURG

MAGYARORSZÁG
BUDAPEST

MALTA
VALLETTA

NEDERLAND
LEIDEN

ÖSTERREICH
WIEN

POLSKA
WARSAWA, WROCŁAW

PORTUGAL
LISBOA

ROMÂNIA
BUCUREȘTI

SLOVENIJA
LJUBLJANA

SLOVENSKO
BRATISLAVA

SUOMI / FINLAND
HELSINGFORS / HELSINKI

SVERIGE
STOCKHOLM

UNITED KINGDOM
LONDON, BELFAST, GLASGOW

ГЛЕДАЙТЕ,
ОБСЪЖДАЙТЕ
И ГЛАСУВАЙТЕ

@luxprize
#luxprize

WWW.LUXPRIZE.EU

ОЧЕВИДНАТА ТЕМА

Евтаназията е явната тема във филма на Валерия Голино и често е обект на разгорещени дебати в редица европейски държави. В някои от тях, като например Белгия, Нидерландия или Швейцария, активната евтаназия е узаконена при определени условия, но в по-голямата част от останалите държави тя се счита за убийство и поради това е неизбежно подсъдна. В редица държави като Норвегия, Финландия, Франция или Испания, пасивната евтаназия е разрешена по очевиден или не толкова очевиден начин, а именно — чрез преустановяване на грижите, в случаи, при които краят е неизбежен, и то при доброволно искане от страна на пациента. В други държави, обаче, особено тези със силна католическа или православна традиция като Италия, Полша, Португалия или Гърция, евтаназията категорично е забранена. В Италия, където се развива действието на филма „Мед“, активната евтаназия се счита за престъпление и се наказва с 5 до 16 години лишаване от свобода. Това не пречи въпросът да е обект на оживени разисквания — и очевидно филмът на Валерия Голино и заеманата от нея позиция подхранват този дебат.

Посланието на подобен филм, обаче, не се свежда просто до позиция „за“ или „против“ легализирането на евтаназията. „Мед“ разказва за едно необикновено приключение, което ще накара главната героиня да преосмисли именно разминаването между убежденията си и действителността, която се оказва по-трудна и по-противоречива и която скоро ще разтърси всичко, в което тя вярва. И така, г-н Грималди е сравнително възрастен, но веднага съобщава, че е в добро здраве и въпреки това възнамерява да се самоубие просто защото е загубил всякакъв вкус към живота. Подобно поведение дълбоко противоречи на правила-

та, които Ирен (това е истинското име на Миеле), е решила да следва — да оказва помощ на хората, за чието страдание или увреждане не се намира нито лекарство, нито възможно облекчение.

Ако младата жена престъпи законите на страната си, тя ще се подчини на други правила, повече или по-малко очевидни, които ще се сблъска с нови ограничения: Трябва ли да се приеме, както твърди Грималди, че човек може да се самоубие поради отвращение към живота? Законно ли е да се помогне на човек да извърши такова нещо? Този морален спор протича едновременно с осъзнаването на младата жена. В един разговор с Грималди тя съпоставя поведението му с това на всички останали хора, на които е помогнала да умрат през последните три години, но които всъщност са искали да живеят, макар че вече не са могли да понесат страданието, на което са били подложени...

Така че, в основата на филма е въпросът за правилата — налагани от цялото общество или задавани от самия индивид. Когато Миеле—Ирен си дава сметка, че прекрива въпреки волята си един закон, който за нея е основополагащ, тя не може повече да следва простите правила, които си е изработила за интервенциите си (да не използва някои думи като „довиждане“ или „искате ли“, които предполагат възможно бъдеще). Тя се сблъсква и с реакцията на своя съучастник и съдружник — когато споменава за случая на Грималди пред него, той отговаря само: „Няма правила!“ Липсата на норми и закони, в най-дълбокия смисъл на думата, се оказва непоносима за младата жена.

Така, чрез съмненията на главната героиня, филмът поставя въпроса за нормите в западните общества, където никога закон не може да се изплъзне от демократичния

дебат и където нито една трансцендентна инстанция, нито една традиция, нито една власт (морална, политическа или друга) не би могла да се наложи над всички хора. В същото време, обаче, липсата на признати норми, яростният спор, като този, който се разгаря между Ирен и Грималди, поражда също несигурност, стигаща до мъчителна тревога, които за много хора могат да се окажат нетърпими. Ирен не оставя възрастния мъж свободен в своя избор, а напротив, опитва се да го убеди да се откаже от пагубното си решение. Той ѝ връща шишенцето със сънотворно — но жестокото му самоубийство в края на филма е знак за неуспеха на младата жена да убеди другите в правотата на своите най-лични доводи и възгледи... По този начин, доста песимистично, филмът изтъква устойчивостта на едно изначално несъгласие: било то между отделните хора като Ирен и Грималди, или вътре в самите семейства — както в случая, при който се противопоставят болният брат и сестрата, която вътрешно се бунтува срещу неговия избор, или дори между европейските държави — понеже две съседни страни като Швейцария и Италия (споменати във филма) имат коренно различна политика по отношение на евтаназията.

ЕКЗИСТЕНЦИАЛЕН ВЪПРОС ЛИ Е ТОВА?

Извън въпроса законна ли е или не евтаназията на хора, чийто живот е към края си или които изпитват голямо страдание, желанието на Грималди да сложи край на живота си непряко поставя пред Ирен въпроса за смисъла на съществуването — на инженера, нейното, както и на всяко човешко същество. Защо да живее човек, се пита старецът, когато вече няма желане за нищо, когато е изгубил вкус към всичко...

НАКРАТКО

Младата италианка Миеле заминава за Мексико, където от една аптека купува „Лампутал“ — лекарство, поначало предназначено за евтаназия на болни кучета... Но когато Миеле се връща в Италия, става ясно, че тя го използва незаконно, за да помага на хора, изпитващи големи страдания, да умират доброволно, по възможно най-достойния начин.

Младата жена живее двойствен живот, за който близките ѝ не подозират. До деня, в който някой си г-н Грималди, инженер от Рим, не потърсва услугите ѝ. Реакцията му ще изненада жената, която нарича себе си Миеле¹, и ще я доведе до преосмисляне на всичко, в което тя вярва.

Ирен изглежда не може да противопостави никакви истински аргументи на това негово колебание, и дори нейното съществуване изглежда обхванато от някаква празнота, от липса на истински положителен смисъл в живота. Семейният ѝ кръг се състои само от баща ѝ, от когото тя крие с лъжи незаконната си дейност. Младото момиче сякаш няма възможност да се захване с някаква истинска работа, в която да вложи силите си. Дори Ирен да се подчинява на своя лична етика, трудно можем да си представим, че примамливостта на печалбата не играе никаква роля в действията ѝ, тъй като в Италия, както и в други южноевропейски държави, равнището на младежката безработица е високо²... И когато Грималди я пита дали „няма някакви планове, някакви амбиции“, тя говори единствено за настоящата си „работа“, без никакви други перспективи за кариера.

Впрочем, тя поддържа интимна връзка с двама различни мъже, но тези отношения сякаш са лишени от страст, изпълнени са с незначителни или не толкова незначителни лъжи, и в крайна сметка не я satisficing. Нито една от тези връзки не изглежда, че ще доведе до създаването на семейство или до възможно раждане на дете. И все пак, образът на едно отминало семейно щастие силно присъства — но това е споменът на Ирен като дете, с нейния баща и все още живата ѝ майка, на почивка през зимата. Забелязваме, обаче, че около Ирен няма никаква приятелска група, която би могла да ѝ окаже известна подкрепа.

Ако говорим за кинематографските похвати, режисурата на филма подчертава изолацията на героите — често показвани през прегради, стъкла, прозорци, които се явяват като препятствия и създават усещане за отдалечеността им, специално от Ирен. В същата перспектива, музиката, която звучи от MP3 плейърите, също изо-

лира младата жена, която се разхожда сама по улиците, сред безразлични хора.

Тази видима самота несъмнено може да се разглежда като една от последиците от нарастващия индивидуализъм в западните общества, белязани именно от упадък на големите политически и религиозни идеологии и на идеологиите на големите социализиращи институции като семейството, профсъюзите или училището³. Но по-голямата субективна свобода, произтичаща от това, поражда и една нова трудност — да се придаде или да се намери смисъл на индивидуалното съществуване, особено в момент на криза като тази, предизвикана от решението на Грималди.

Макар и да не става въпрос за пряк отговор на тази криза, единствената истинска страст, която вълнува Ирен, е интензивната спортна дейност — колоезденето и най-вече плуването в морето. Постоянството, което тя влага в този самотен спорт в ледените води, за който е необходим плувен костюм, изразява без никакво съмнение психологическата отдаденост на младата жена — това е нейният начин да намери отговор на своите мъчителни тревоги (които не са изказани, но се виждат в сцените с евтаназиранието). Но, отново, това е спорт, който се практикува индивидуално, без връзка с други хора.

Парадоксът е, че тя пожелава да създаде истинска човешка връзка, основана на доверието и отдадеността, именно с Грималди — след смъртта на младежа с увреждания, която ще я разтърси силно. Тя споделя опасенията си, избухва в сълзи, отпусайки се в прегръдките на възрастния мъж. Самоубийството на инженера, което тя няма да може да предотврати, ще възроди екзистенциалната тревога, на която тя все пак ще намери последен, почти магически отговор при посещението си в джамията „Сюлейма-

ние“ в Истанбул. Излитането на листа хартия, предизвикано от възходящото течение на въздуха, за което ѝ е говорил Грималди, е оставено на свободното тълкуване на зрителите, но със сигурност се явява като знак за надежда в един свят, изпълнен с разочарование.

Мишел Конде
Културен център „Ле Гриноу“ (Лиже, Белгия)
<http://www.grignoux.be>

¹ Името означава „мед“ на италиански.
² През 2011 г. равнището на безработицата сред младежите на възраст под 25 години е над 40% в Италия и Португалия и над 50% в Испания, Гърция и Хърватия.
³ Франсоа Дюбе. Упадъкът на институцията. Париж, Сьой, 2002 г. (François Dubet, Le Déclin de l'institution, Paris, Seuil, 2002.)

НЯКОЛКО НАСОКИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ НА ФИЛМА

- Миеле/Ирен: светът на младата жена в началото изглежда отчетливо разделен. И все пак, двата свята, които поначало са разделени, малко по малко ще започнат да се докосват. Какви могат да бъдат причините за това постепенно сближаване?
- Музиката има важна роля в „Мед“ — тя присъства особено силно в сцените на „асистираните“ самоубийства. Но тя несъмнено е използвана и по други начини. Каква стойност придават героите на музиката? По-конкретно, защо изглежда необходимо музиката да придружава умиращите?

